

**Iskola
élet-
köznelben**

A gép és az ember

Folyik a vita a szakemberek és a szülők között a műszaki eszközök felhasználásáról az oktatásban. Egyesek csodákat várnak tőle, mások meg talán épp az ellenkezőjét hirdetik. Úgy érzem, a helyes út a két szélsőség között van, s épp ezért örömmel olvastam a Köznevelés című folyóirat 1971/3. számában a kitűnő tanulmányairól hazánkban is ismert szovjet pedagógus, A. Guszev cikkét, amely megerősített ebben a felfévesemben. Idézzünk csak a cikkből! „Látam egy irodalomórát, amelyen a tanár alig szólalt meg. Az anyagot filmről vetítették, a verseket magnetofonról, a dalokat lemezzátszóról hallgatták a tanulók. Ebben az osztályban szinte csak a műszaki eszközök vettek részt az oktatásban. Minden nagyon szép volt: szokatlan, de divatos módon folyt le az óra. Mindössze egy »csékély-ség« hiányzott — a tanár hangja, amely a meggyőzés erejével hatott volna. Hiányzott az ember, akit valamikor irodalmárnak neveztek.”

Nem vitás, hogy a korszerű iskolai műszaki eszközök segítségével minden irodalom-, idegen nyelvi, matematika-, fizika- stb. órát géppel is „le lehetne vezetni”. (Különösen, ha a pedagógusnak jutna ideje a sok óras munkát igénylő program elkészítésére.) De ha az iskola egyik főfeladatának az alkotó munkára való nevelést tekintjük, amely a megismerés, a felfedezés örömeit kell, hogy adja, nem szabad elfeledkeznünk Lenin szavairól: „A taneszközök csak segíthetik, de nem helyettesíthetik a pedagógus munkáját”. Ugyancsak Lenin mondta a Kom-szomol III. kongresszusán: „Nagy veszélyt rejt magában az, ha a tanulók könyven, minden munka és önállóság nélkül jutnak az ismeretekhez”. Disterweg, a „tanítók tanítója” ezt így fogalmazta meg: „A rossz nevelő készen nyújtja, a jó nevelő pedig felfedeztetni tanítványával az igazságot”. S úgy látszik, a szovjet pedagógusok között is — akárcsak nálunk — sokan vannak, akik kongatni kezdték a vészharangot, hogy „a „moz” és a televízió elűzi a gyereket az olvasásától”. „Kényelmesebb például a Háború és békét megnezni filmen, mint a tanulónak saját erejéből behatolni a tolsztoji próza varázsos világába” — mondják.

Mindezek és az ehhez hasonló tapasztalatok azt igazolják, hogy a tanár felelő-

sége a műszaki eszközökkel jól felszerelt iskola világában sem csökken. Nagyon sokat jelent, hogy milyen az óra elhangzott elő szó; milyen légkört tud teremteni a tanár; hogyan tud lelkesíteni és a tanulóra hatni. Örök igazság marad hogy a gép soha nem pótolhatja a tanárt: eszméket és elveket, meggyőződést és lelkesedést stb. igazán csak a pedagógus adhat. A tantárgyat is csak a pedagógus lelkesedése szeretetheti meg. Láttam én már elég sok olyan irodalom- és történelemórát, amely minden gépi segítség nélkül is nagy élményt nyújtott, s a gyerekek átszellemlülve, zaj nélkül lesték a tanár szavát. De saját példáinkon tapasztaltunk olyat is, hogy hiába volt minden gépi bűvészkedés, nem értük el a kívánt hatásfokot, mert a tanár egyénisége nélkül szürke, egyhangú maradt az óra. Nem vitás például, hogy az audio-vizuális nyelvoktatás gépesített rendszere nagyon jó. Többek között az egyes mechanikus jellegű begyakorlásoknál remekül használható. De előbb utóbb megúnnak és meggyűlölnék a nyelvórákat a tanulók, ha örökké csak fülhallgatóval a fejükön a magnószalagon át hallanák az oktatást. Milyen elveket tudna így csak a magnószalagról „átvenni” a gyermek? Milyen egyéniség válna csupán a gépi oktatás útján belőle?

A fentiekből következően sem nehéz megállapítani a szülőknek az igazságot: a műszaki eszközök csak segédeszközök, amelyek azért fontosak és szükségesek, mert helyes alkalmazásuk-

kal a pedagógus emelni tudja a tanítási óra színvonalát, s mindenekelőtt annak hatékonyságát. A kapkodásnak nincs semmi helye: csak azért felrúgni a régi, mert van valami új helyette, nem szabad. Csak akkor érdemes feladni azt, ami régen bevált, ha az új módszer jóságaról meggyőződünk. A pedagógusnak a sok-sok új dolog között tudnia kell válogatni, s csak azt használja fel, aminek eredményességéről meggyőződött. Sokszor a réginek és az újának az ötvözéséből fakadnak a legjobb megoldások. Nyitva kell tehát tartani a szemet: meg kell nézni tanulmányozni azt, ami új és modern, s ha beválik, alkalmazni. De ennek ellenére is őrizkedjünk a fetisizálástól, mert az oktatási segédeszközök is hamar elavulnak, s nem érdemes olyasmihöz ragaszkodni, amely felett már eljárt az idő. A szülők pedig kísérjék figyelemmel és szemléljék józan türelemmel a változásokat. A korszerűsdeből az iskola se maradhat ki, oda is behatolnak a technika új eszközei. Ezzel már számolni kell, s a jövőben egyre inkább tanúi lehetünk ennek a folyamatnak. Ne idegenkedjék ettől egyetlen szülő sem! Nyugodjanak meg, hogy gyermekük neveltségi szintjét, világnézeti fejlődését, erkölcsi felfogását stb. az iskolában döntő mértékben nem a műszaki eszközök sokasága dönti el, hanem az azokat felhasználó pedagógus képzettsége, emberi magatartása, nevelői hatása és mindenekelőtti kitűnő szakmai felkészültsége.

Bánfalvi József

Új gyógyszer-alapanyagok

Sok növény tartalmaz biológiaiilag aktív anyagot. Az alkaloidokat, a növényekből nyert gyógyító anyagokat a népi gyógyászat mellett egyre inkább alkalmazzák a modern gyógyszergyártásban is. Elterjedésüknek azonban a jelentős akadály erős mérgező hatásuk. E káros hatás csökkentésében a kutatók az alkaloidoknak azt a tulajdonságát igyekeznek felhasználni, hogy összekapcsolhatók más vegyületekkel vagy elemekkel. Az egyik így kapott alkaloid, ideiglenes néven „beralin” berberinből és

klórmolekulából áll. Mérgező hatása sokszorosára csökkent, hatóereje változatlan maradt. Ugyancsak jelentős a glicilcizin, amelynek toxikus hatása 20-szor kisebb, mint a citizine.

Az alkaloidok toxikus hatásának oka feltehetően abban rejlik, hogy a sejthez való behatolásuk — lévén „idegen” anyagok — „harc” árán megy végbe, ami a sejtet rombolja. A tudósok most alkaloidok és aminosavak összekapcsolásával ennek megszüntetésén fáradoznak.

A színpad és a tánc amatőr művészei

November elején a Fészek-klubban rendezett ünnepségen 22 amatőr együttes vezetője vette át a Művelődési Minisztérium által alapított **Kiváló együttes** kitüntető címet és az ezt igazoló gyönyörű oklevelet, melyet **Hincz Gyula** grafikája díszít. Ott volt két szegedi amatőrcsoport vezetője is, dr. **Viszt Józsefné**, a Móra társastáncgyűjtése, és **Paál István**, az Egyetemi Színpadé. A kitüntető címet két évig viselhetik az együttesek, használhatják plakátjaikon, szerepléseik, rendezvényeik alkalmával.

Művészet? Sport?

A Móra társastáncgyűjtése a November 7. Művelődési Központ védőszármái alatt 1963-ban alakult. Azóta rendszeresen szerepelnek különböző szintű versenyeken, két év óta a nemzetközi táncparketten is. A társastánc igen bonyolult és szigorú szabályokhoz kötött. Művészet? Sport? Tehetség, nagy szorgalmat, kitartást és sok-sok munkát igényel, amíg az egyik osztályból a párok felkerülnek a magasabb osztályokba. A legutóbbi hónapok nagy versenyein a szombathelyi országos bajnokságon, a debreceni és békéscsabai versenyeken az S-osztályos **Maros Zoltán-Fodor Katalin**, az A-osztályos **Patánkai házaspár**, a B-osztályos **Pusztai Imre-Kátri Anikó** és dr. **Taródi Béla-Tóth Erzsébet** párok voltak a legeredményesebb versenyzők. Az országos versenyeken a szegedi táncosok a vidék legjobbjai. Jelentős nemzetközi szereplések is állnak az együttes tagjai mögött. Csehszlovákia, Lengyelország és az NDK városaiiban táncoltak már. Legutóbb Csehszlovákiában, Felszabadulási Pohárért kiírt csapatversenyeken szerepeltek igen eredményesen, másodikok lettek.

Nemcsak versenyeken vesznek részt, de bemutatókat is tartanak és meghívásoknak tesznek eleget. Szegeden és a környéken szinte nincs is olyan nagyszabású bál, ahol ne szerepelne az együttes táncosai. Egyetemisták, középiskolai, iparitanulók képezik a klub törzsgárdáját. Sok áldozatot kívánó színpadi előadások, táncok, jótétemények, és pénz kiétel. De a kifinomult testkultúra, a harmónikus mozgás — és ezeknek a kedvező visszahatása a személyiségre — szimpozion című, sok vihart megért kötet szerzője,

napjainkban hazánkban is egyre többen figyelnek a táncparkett művészeire, mi sem bizonyítja jobban, mint az évenként megrendezésre kerülő szarvasi edzőtábor, ahol nemzetközi tekintélyű külföldi táncpedagógusok foglalkoznak a magyar párokkal. A szegedi társastáncgyűjtésre felfigyelt az ország, felfigyeltek az illetékes szervek is. Úgy tervezik, itt szervezik meg a dél-alföldi társastáncművelés központját. Dr. **Viszt Józsefné**, az együttes vezetőjét, kiváló táncpedagógiai munkájáért a Szocialista Kultúraért érdemmel tüntették ki.

Következő versenyükön, december 5-én, Budapesten, két csapattal indulnak, a Duna Kékszalagjáért.

Progresszív törekvések

Az Egyetemi Színpad történetének, sikereinek csúcspontjára érkezett ezen az őszön. Két megítélésért is elismerés is érte az együttest. Az ide, wrocław diák színjátszó fesztivál alkalmából az ott ülésező UITU, a Nemzetközi Diákszínház Szövetsége felvette — három másik magyar együttesrel — a szegedi Egyetemi Színpadot is tagjainak sorába. A négy magyar együttes ugyanakkor megalapította a Magyar Diákszínház Szövetséget.

November 9-én pedig az együttes képviselőjében Paál István művészeti vezető a Fészek klubban átvette a legnagyobb, amatőr együttesnek adható kitüntetést, a **Kiváló együttes** címet.

— Úgy érzem, az elmúlt években progresszív, úgy tartalmi, mint formai tekintetben megújuló törekvések érte elismerés — mondja Paál István. — Ez természetesen naponta kötelező bennünket. Nemrég vetünk részt egy észak-magyarországi turnén. Négy előadást tartottunk, kettőt a budapesti Szkéné színpadán, egyet a miskolci egyetemvárosban és egyet a balassagyarmati Irodalmi Színpadi Fesztiválon. Mindenütt a Stációk című összeállításunkat mutattuk be. **Novák Zoltán**, a szőlőszereplő elnöke a balassagyarmati fesztiválon a legjobb férfialelőadót díjazta. Produkciójuk élénk, izgalmas vitákat váltott ki. Úgy érzem, jó visszhangot teremtett és sok hírt hozott az együttesnek. — Új darab bemutatására készülünk. A **Folyosói szimpozion** című, sok vihart megért kötet szerzője,

Fekete Sándor nekünk ajánlotta — és a 25. színjátszó versenyen, a **Hőség havát**, mely a nagy francia forradalom thermidori fordulatát elemzi. A hónap végén látunk munkához. Megkezdett törekvéseinket szeretnénk tovább folytatni. A darab a forradalom megtorpanásának, jobbra tolódásának és elbukásának elemzése nyomán jut maig érvényes filozófiai, etikai következtetéseikig. Formai tekintetben is kísérletet teszünk a továbblépésre. A nézőt, illetve azok egy csoportját a szó fizikai értelmében is a darab aktív részesevé szeretnénk tenni. 1972 áprilisában ismét a Szegeden rendezik meg egyetemi és főiskolai színjátszó országos fesztiválját. Ez elismerés. A szegedi amatőr színjátszás elismerése, a színjátszeret elismerése, a szervezés elismerése is. Az együttes az **Örök Elektra** egyetemi színpadi változatával vesz részt a nemes versengésben, minden bizonnyal kiváló együtteshez méltóan.

Tandí Lajos

NAPI KISLEXIKON

az I. kerületi hivatalról

Szeged megyei városban a városi tanács szakszervezeti szervei II. fokozatú foglalkoznak az ügyekkel, az I. fokú államigazgatási szervek a kerületi hivatalok, a legközvetlenebb kapcsolatban ök vannak a lakossággal. Kezdjük az I. kerülettel.

● **Igazgatási osztály?** Ide tartoznak a kerület igazgatási eljárási ügyei, köztük a szabálysértések és a Polgári Törvénykönyv előírásainak megfelelően más igazgatási ügyek, valamint a hagyatéki és gyámügyek; az anyakönyvi ügyek; az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és élelmiszeri ügyek.

● **Pénzügyi osztály?** A lakosságot érintő ügyek közül ehhez az adóztatással kapcsolatos feladatok tartoznak.

● **Műszaki osztály?** Csak a kerületen belül: a bontási és építési engedélyek, az építmények és épületek használatbavételi engedélyeinek kiadása; a városkép, a műemlékek védelme, városrendezési kérdések intézése; a közműfejlesztési hozzájárulás ügyintézése az osztály feladata.

● **Az egész városra?** Az I. kerületi hivatal műszaki osztálya az elmondottakon kívül az egész városra kiterjedő illetékességgel látja el a gazdálkodási (parkfenntartás, köztisztaság, hőellátás, közvilágítás stb.), a közlekedési hatósági (közlekedési táblák, jelek, lámpák stb.) ügyek intézését és a közterületek használatának (pl. az útburkolatok bontásának) engedélyezését.

● **Ügyfélfogadás?** Az osztályok hétfőn és szerdán 9–16 óráig, szombaton 9–12 óráig fogadják az ügyfeleket. Az elnök és elnökhelyettes szerdán, pénteken és szombaton 10–12 óráig tart fogadóórát. Rendkívüli esetekben (pl. haláleset) hivatalos időn kívül is intézhetők anyakönyvi ügyek.

GALGÓCZI ERZSÉBET

POK HALÓ

21.

— Az elvtársak, Géza dühöngve kettétépi a papírt. — Itt nem lesz leltár! Zsuppán hátulról lefogja. — Ne örülj meg, te... — s lenyomja Gézát egy székbe. Az ellenőrökhez fordul. — Tessék, elvtársak. — Ezek a leltárkönyvek? — és Müller Zsuppánhoz fordul. — Zsuppán elvtárs, lesz szíves eligazítani az embereimet — s az ellenőrök és Zsuppán kimennek az irodából. Csorvász sürgősen iszkol utánuk. Kétten maradnak. Sáray gyorsan berámol a fiókjába, magára teríti esőköpenyét, s indul. Géza fölfigyel. — Hová megy? — Előkészítem a szüretet — mondja Sáray higgadtan —, így beszéltek meg. — Vár egy kicsit, s majdnem gyengéden mondja. — Gyere te is, Géza. Nem olyan rossz hely az a pince. — Megy a rosszabb! — mondja Géza sötéten.

Félmodern tehenistálló. A jászlakhoz kötözve két sorban áll a száz tehen. Pillanatok alatt meg lehetne őket számolni. De a két ellenőr-

nek nem sürgős — Gézának úgy tűnik —, sőt. Név szerint keresnek minden tehenet, s még az adatait is ellenőrzik. Az istálló egyik végéből átsétálnak a másik végébe, ha ott a keresett tehen. Pellek Gyuri, elmaradhatatlan micispakájában, mérgesen irányítgatja őket — még a vasvilág sem volt érkezése letenni a kezéből — vagy nem is akarta? Úgy érzi magát, mintha rajta keresnének egy elveszett tehenet.

A két ellenőrtől távol Gyuri odasúgja Gézának:

— Nem lesz baj abból a törött lábú tehenből? — Ugyan — mondja Géza. — Az állatorvos hozzájárult. — Akkor mi ez? — kérdezi Gyuri.

Az egyik ellenőr int Gyurinak: — Legyen szíves.

Gyuri nem mozdul. Dühös és ellenséges. Géza mellett várja meg, míg az ellenőrök odaérnek.

Géza tehetetlen dühvel kérdezi: — A halakat nem számolják meg? Mert halastavunk is van.

Magtár. Óriási cementpadlós épület, az egyik felében ömlesztve a búza, nem is lehet látni, hogy mennyi. Férfiak zsákokba rakják a búzát, s a tele zsákokat a mészára hordják. A mészát mellett két másik ellenőr. Egykedvűen mérlegelnek, s jegyzik az eredményt. A férfiak a hodály másik oldalára hordják a lemerített zsákokat, s ott újra kiöntik a betonpadlóra.

A búzahalom olyan óriási — szinte reménytelen, hogy ezzel valaha is végezzenek.

Géza nézi egy ideig az ajtóból, aztán belép.

— Jóska — mondja egy középkorú embernek —, ha már úgyis fölmeríték, hagyjátok bent a zsákokban. Ne öntsétek ki.

— Mi is mondtuk már reggel — mondja dühösen az ember —, de nincs elég zsákunk.

— Majd szölok a raktárban, hogy küldjenek. — Az bajos lesz — mondja az egyik ellenőr —, ott is leltározunk.

Gézát előlnti az indulat. — Igen? Akkor mérjék fel maguk! — Az emberekre kiált. — Hagyjátok abba! Menjtek ki krumplit szedni!

Az emberek tévován állodálnak. — Nekünk azt parancsolták — kezdi az egyik.

— Itt én parancsolok! — kiáltja Géza. — Amíg én vagyok az elnök, addig én parancsolok!

Az emberek leteszik a lapátokat, zsákokat, s egyenként kibállagnak az ajtón. Utolsónak Géza indul.

Az egyik ellenőr közönyösen utánaszól: — Majd veszünk fel segédmunkásokat.

— A téess pénzén — teszi hozzá a másik.

Zsuppánt a szerelőműhelyben találja. Félrevonja.

— Nem megmondtam? — kérdezi. Zsuppán is alig bír a mérgével.

— Szét kellene verni a pofáját, aki ezt kiálalta.

— És ez hetekig fog tartani — mondja Géza fáradtan. — Mi lesz ennek a vége? Az emberek már most is úgy néznek rám, mintha leprát lehetne kapni tőlem.

— Ezt nem lehet hagyni! — kiabál Zsuppán. — El kell menni a pártközpontba, a Minisztertanácshoz, a Legfelső Bíróságra...

— Eredj — mondja Géza csüggedten. Tehetetlenül hallgatnak.

Géza hangosan gondolkodik.

(Folytatjuk.)